

Asiakkuus- ja potilassuhteen johtaminen hammaslääkärivastaanotolla sisältää monta totuuden hetkeä, joita tulee johtaa hyvin. Antti Niemi ja Ari Heiskanen hammaslääkärivastaanoton asiakaspalvelun prosessikuvausta rakentamassa.

Näkemyseroja pomojen ja työntekijöiden välillä on myös hammaslääkäreillä

Ylimmän johdon ja työntekijöiden välillä on merkittävä näkemyserojen kuilu monissa asioissa myös hammaslääkäreiden jäsenkentässä, ilmenee valtakunnallisesta MI-Healthcare Barometri 2008 -kyselystä. Siinä missä johto kokee useimpien asioiden olevan hyvin, näkevät työntekijät kehittämisen tarvetta useissa kohdissa. Mielipiteet jakautuvat kahtia: osa vastaajista kokee johtamisen toimivan, toiset suhtautuvat johtamiseen nykytilaan kriittisemmin.

”Kartoitus ei kerro, kokevatko ihmi-

set asiat eri tavalla samassa työyhteisössä ja organisaatiossa, vai ovatko asiat joissakin työyhteisöissä ja organisaatioissa poikkeuksellisen hyvin”, toteaa terveydenhuollon segmentistä vastaava Antti Niemi Mercuri International Oy:stä.

Hammaslääkärien mielipide saa tukea valtakunnallisen barometrin tuloksista, jotka sisältävät myös hoitohenkilökunnan näkemykset. Johtamisen kehittäminen koetaan tärkeäksi ja sen koetaan tarvitsevan pikaisia toimenpiteitä. Lopputulos syntyy aina eri ammattiryhmien saumattomasta yhteistyöstä.

Mercuri International Oy:n yhdessä

Tehyn, Hammaslääkäriliiton, Lääkäriliiton ja Kainuun maakuntayhtymän kanssa tekemään Johtamisen nykytila terveydenhuollossa -kyselyyn vastasi yhteensä 3 246 terveydenhuollon ammattilaista. Hammaslääkäreitä kyselyyn osallistui yhteensä 510 julkiselta ja yksityiseltä sektorilta.

Miten johtamista työpaikoilla voidaan parantaa?

Kartoituksen perusteella ratkaisut arjen johtamishaasteisiin tuntuvat yksinkertaisilta. Positiivisia tuloksia saavutetaan toteuttamalla johtamisen perusasioita, kuten palautteen anto, kehityskeskustelujen käynnistäminen ja henkilöstön mukaanotto toiminnan kehittämiseen.

”Ensimmäinen tärkeä askel työpaikoilla kohti ammattitaitoisempaa johtamista on riittävän ajan varaaminen toiminnan johtamiselle ja kehittämiselle”, toteaa terveysalan segmentin valmennuskonsultti Ari Heiskanen Mercuri International Oy:stä. Esimies- ja johtotehtävissä toimivan hammaslääkärien tehtäväkenttä on usein haastava ja moninainen. Kysymys on tällöin siitä, miten ajankäyttöä on syytä ja tarpeen jakaa kliinisen työn, hallinnollisten töiden sekä johtamisen ja kehittämisen kesken. ”Kun johtamiseen käytettävä aika on rajallinen, on päätöksenteon ja päätösten toimeenpanon sekä vuorovaikutuksen oltava sitäkin parempaa ja tehokkaampaa”, Heiskanen jatkaa. ■

Valtakunnallisen kartoituksen tulokset ovat laadittavissa Mercuri International Oy:n kotisivuilta www.mercuri.fi. Tiivistelmä hammaslääkärien tuloksista löytyy liiton kotisivuilta www.hammaslaakariliitto.fi (jäsenalue).

Päätösten toimeenpano ja henkilöjohtaminen työyhteisössäni

Kaikki tietävät, mitä heiltä odotetaan työssään.

Kaikki saavat tarvittavan tuen suoriutuakseen työtehtävistään menestyksellisesti.

Ihmiset kokevat, että heitä arvostetaan työntekijöinä.

Ihmiset saavat säännöllisesti palautetta työsuorituksistaan.

Ihmisillä on käytössään tarvittavat laitteet ja välineet menestyäkseen työssään.

Kaikkien osaamista hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla.

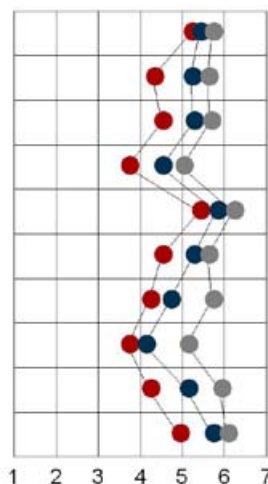
Johtamiskulttuurimme tukee työskentelytapojen uudistamista tiimissämme/ryhmässämme.

Johtaminen perustuu riittävään ennakointiin (asioihin tartutaan riittävän ajoissa).

Ihmisten mielipiteillä on merkitystä, heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteensä vaikuttaa kehittämistoimenpiteisiin.

Kaikille annetaan mahdollisuus kehittyä työssään.

- Hammaslääkärit/johtajat. Lukumäärä 137.
- Hammaslääkärit/lähiesimiehet. Lukumäärä 69.
- Ei-esimiesasemassa olevat hammaslääkärit. Lukumäärä 304.

Johtajat näkevät terveydenhuollon työpaikoilla useimpien asioiden olevan hyvin. Työntekijät ja asiantuntijat eivät välttämättä ole samaa mieltä.

Suosituksia toimenpiteiksi:

- ▶ Toimintaa ohjaavan yhteisen näkemyksen selkiyttäminen
- ▶ Työroolin ja vastuiden selkiyttäminen
- ▶ Säännölliset palaverit ja henkilökunnan aito mukaan ottaminen suunnitteluun
- ▶ Esimies-alaiskeskustelut, palautteen anto, kehityskeskustelut
- ▶ Aktiivinen tiedottaminen
- ▶ Asiakastytyväisyyden ja henkilöstötytyväisyyden mittaaminen
- ▶ Käytännön johtamistyötä helpottavien mittareiden laatiminen

Lähde: MI Healthcare Barometri 2008

Terveysthuoltolain valmistelu sai aikalisän

Ehdotuksen uudeksi terveydenhuoltolaiksi piti alun perin valmistua helmikuussa 2008, mutta asiaa valmistellut sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä sai jatkoaikaa ja jätti esityksensä kesäkuussa 2008. Esityksestä pyydettiin lausunnot, joita ministeriö saikin yli 300. Yhteenveto lausunnoista julkistettiin 13.1.2009.

Lausuntojen mukaan esitys on oikeasuuntainen, vaikkakin varovainen. Potilaan oikeuksien huomioimista ja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteyden tiivistämistä kannatettiin, mutta kaipaamaan jäätettiin arvioita uudistuksen vaikutuksista esimerkiksi kuntien talouteen sekä kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutusten huomioon ottamista. Myös kiireellistä aikataulua kritisoitiin.

Hammaslääkäriliitto kiinnitti lausunnossaan huomiota varsinkin yksityissektorin suureen merkitykseen suun terveydenhuollon palvelujen tuottajana, hoitojen valmistumiseen kohtuujassa sekä toimiviin hoitoketjuihin.

Kun ehdotus uudeksi terveydenhuol-

tolaiksi piti alun perin saada eduskunnan käsittelyyn keväällä 2008, on asian valmistelu saanut jälleen lisäaikaa niin, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle alkuvuodesta 2010. Aikatauluun vaikuttaa syksyllä 2009 annettava Paras-puitelakia koskeva selonteko. Lisäksi aikalisä antaa mahdollisuuden hyödyntää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteiden kehityksestä kunnille maaliskuussa 2009 tehtävän kyselyn tuloksia ja lausunnoista saatua palautetta.

Myös sosiaali- ja terveydenhuollon hallintolakia valmistellaan

Terveydenhuoltolain rinnalla valmisteilla on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja suunnittelua koskeva laki. Siinä säädettäisiin kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja valtakunnallisesta kehittämisestä sekä valvonnasta, kun uusi terveydenhuoltolaki koskisi terveydenhuollon sisältöä ja sosiaalihuoltolaki ohjaisi sosiaalipalveluja. Myös tämä lakiesitys on tarkoitus saada eduskunnan käsiteltäväksi keväätistuntokauden 2010 alkupuolella. ■ **Annariitta Kottonen**

Ammattitautien ja ammattitautiepäilyjen määrä lähes ennallaan

Työterveyslaitoksen Työperäisten sairauksien rekisteriin kirjattiin vuodelta 2006 yhteensä 6 715 ammattitautia tai ammattitautiepäilyä. Määrä väheni vajaan prosentin vuodesta 2005. Pitemmän aikavälin kehityssuunta ei ole luvuista ennustettavissa

tilastoinnissa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Tavallisimpia olivat meluvammat, rasisussairaudet ja ihotaudit. Hammaslääkäreillä ammattitauteja tai epäilyjä kirjattiin 16 ja hammashoitajilla 48. ■

Annariitta Kottonen

Ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt hammaslääkäreillä ja hammashoitajilla vuonna 2006 (suluissa vuoden 2005 tiedot).

	meluvammat	rasitus-sairaudet	hengitystie-allergiat	ihotaudit	asbestisairaudet	muut	yhteensä
hammaslääkärit	- (-)	3 (1)	3 (3)	8 (6)	- (-)	2 (2)	16 (12)
hammashoitajat	3 (-)	3 (-)	11 (5)	26 (30)	- (-)	5 (11)	48 (46)

Lähde: Karjalainen A. ym. (toim.) Ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt 2006. Työterveyslaitos, Helsinki 2008, www.occuphealth.fi.

Euroedustaja Takkula esittää pH-arvon merkitsemistä elintarvikkeisiin

Euroopan parlamentin jäsen **Hannu Takkula** on jättänyt EU:n komissiolle kirjallisen kysymyksen koskien pH-arvon merkitsemistä elintarvikkeisiin.

Takkula toteaa 14.1.2009 päivätysissä kysymyksessään hiilihappopitoisten virvoitusjuomien ja muiden happamien elintarvikkeiden vahingollisuuden hammasterveydelle ja esittää, että happamuusasteen ilmaiseva pH-arvo tulisi merkitä kaikkiin unionin alueella myytäviin juomiin ja muihin nestemäisiin ruokatuotteisiin.

Takkula uskoo, että menettely edistäisi EU-kansalaisten hammasterveyttä paitsi lisäämällä tietoisuutta asiasta ja helpottamalla mahdollisuutta valita ja käyttää vähähappoisia tuotteita myös kannustamalla valmistajia kehittämään vähähappoisempia tuotteita. ■

Annariitta Kottonen

Suunhoidon esite maahanmuuttajille tulostettavissa netistä

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut nettisivuillaan uuden esitteen Suun ja hampaiden hoito (esitteitä 2008:8), joka on vapaasti tulostettavissa osoitteesta <http://www.stm.fi/Resource.phx/julkt/maame/hammas.htx>.

Esitteessä kerrotaan suun terveydenhuollon palveluista Suomessa, yleisimmistä suun sairauksista ja niiden syistä sekä annetaan ohjeita suun ja hampaiden kotihoidosta.

Teksti löytyy sivuilta myös englanniksi, ruotsiksi, arabiaksi, somaliaksi ja venäjäksi. Esite on tehty maahanmuuttajia varten, mutta sitä voi tietenkin käyttää muidenkin suunhoidon neuvontaan ja opastukseen. ■ **Outi Hautamäki**

Geneettiset tekijät ja yksipuoliset työtehtävät altistavat sorminivelrikolle

Työterveyslaitoksen tutkimus osoittaa, että naishammaslääkärien riski sairastua sorminivelrikkoon kaksinkertaistuu, jos heillä on kollageenia koodaavan COL2A-geenin tietty muuntunut muoto. Toistuva, yksipuolinen kuormitushistoria työssä nostaa tähän geenimuutokseen liittyvän riskin lähes kolminkertaiseksi.

Sorminivelrikon syyt ovat edelleen epäselvät. Nivelrikon riski kasvaa iän myötä ja naisilla sitä on miehiä enemmän. Lisäksi perimään liittyvät geneettiset tekijät voivat lisätä riskiä esimerkiksi aiheuttamalla rakenteellisia muutoksia, vaikuttamalla tulehdusmekanismeihin tai ylipainon seurauksena.

Työterveyslaitoksen tutkimuksessa tarkasteltiin nivelruston yleisimmän kollageenia koodaavan COL2A1-geenin kahta aiemmin tutkittua monimuotoisuuskoh-
taa ja niiden yhteyttä sorminivelrikkoon. Kollageeni on nivelruston tärkein rakenneosa.

Tutkituilta naishammaslääkäreiltä ja naisopettajilta 29 prosentilta löytyi vähintään lieviä sorminivelrikkomuutoksia. Keskimäärin nivelrikkoa oli kolmessa nivelessä. Toinen tutkituista COL2A1-geenin muutoksista oli yhteydessä sekä hammaslääkärien riskiin sairastua sorminivelrikkoon että sairastuneiden nivelten määrään.

Työhistoria, joka oli sisältänyt paljon kättä yksipuolisesti kuormittavia tehtäviä, lisäsi tähän geenimuutokseen liittyvän sairastumisriskin lähes kolminkertaiseksi muuntumattoman geenimuodon omaaviin verrattuna. Opettajilla ei vastaavia yhteyksiä havaittu.

Tutkimuksen löydöksille on selkeä biologinen selitys. Nivelet tarvitsevat kuormitusta pysyäkseen kunnossa, mutta liiallinen kuormitus voi vahingoittaa niveltä. Toisaalta kuormitus säätelee nivelrustosta huolehtivien solujen geenien toimintaa. COL2A1-geenin monimuotoisuuskohdat voivat siis liittyä yhdessä kuormituksen kanssa geenin säätelyyn ja sitä kautta vaikuttaa nivelrikon muodostumiseen.

Tutkimuksessa oli mukana 543 naishammaslääkäriä ja naisopettajaa. Tutkitut olivat 45–63 -vuotiaita ja sorminivelrikon esiintyvyys arvioitiin kaikilta käsien röntgenkuvien perusteella. Tutkimuksessa käytettiin ammattiliittojen rekistereitä apuna. ■

Lähde: Hämäläinen S, Solovieva S, Hirvonen A, Vehmas T, Takala E-P, Riihimäki H, Leino-Arjas P: COL2A1 gene polymorphisms and susceptibility to hand osteoarthritis in Finnish women. *Annals of the Rheumatic Diseases*. Linkki artikkeliin: <http://ard.bmj.com/cgi/rapidpdf/ard.2008.094706v1>

Uutta tietoa lasten ruokavaliosta ja sokerin käytöstä

Suomalaisten lasten ravitsemuksesta on ollut tähän asti niukasti tietoa. Nyt on julkaistu KTL:n raportti Lapsen ruokavalio ennen kouluikää.

Ravitsemuksen kannalta tärkeä on vaihe, jolloin lapsi siirtyy koko perheen ruokavalioon. Lisättyä sokeria sisältävien elintarvikkeiden käytössä tapahtuu suuri

kasvu 1. ja 2. ikävuoden välillä. Silloin lapsen ruokavalioon liittyvät erilaiset makeat ruoat ja juomat sekä makeiset.

Lisättyä sokeria 3-vuotias lapsi saa eniten mehujuomista. Viikonloppuisin kolmivuotiaat käyttävät huomattavasti enemmän sokeria sisältäviä makeisia, lisättyä sokeria ja makeita juomia kuin arkin. Päivähoidossa lapset syövät moni-

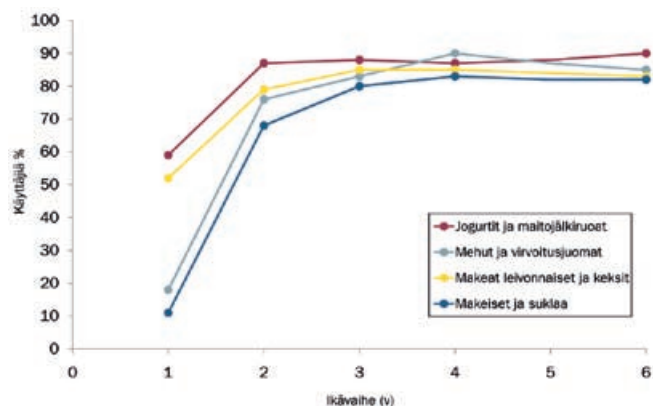
puolisemmin kuin kotihoidossa. ■

Helinä Keskinen

Julkaisu löytyy Internetistä osoitteesta http://www.ktl.fi/attachments/suomi/julkaisut/julkaisusarja_b/2008/2008b32.pdf. Se on myös tilattavissa THL:n (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos) kirjakaupasta, puh. 020 610 7190, tilausnumero M 270, hinta 29 €.

Kuvio 1. Lisätyn sakkaroosin lähteet 3-vuotiailla (n = 471), % päivän kokonaissaannista

Kuvio 2. Sakkaroosia sisältävien elintarvikkeiden käyttäjien osuus (%) eri ikävaiheissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylijohtajat nimetty

Uusi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) aloitti toimintansa tämän vuoden alussa. THL syntyi, kun Kansanterveyslaitos ja Stakes yhdistettiin.

THL:n tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveystalveluiden kehittäminen.

Laitoksen pääjohtajana toimii professori, LKT **Pekka Puska**. Hän siirtyi tehtävään Kansanterveyslaitoksen pääjohtajan paikalta.

THL:n ylijohtajien nimitykset vahvistettiin vuoden vaihteessa. Hyvinvointi- ja terveystalvelitiikan toimialan ylijohtaja on professori, yhteiskuntatieteiden tohtori **Marja Vaarama**. Kansanterveystieteen dosentti, professori **Erkki Vartiainen** toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ylijohtajana. Infektiotautiopin dosentti, professori **Juhani Eskola** nimitettiin terveyden suojelun ylijohtajaksi sekä lääketieteen ja kirurgian tohtori, erikoislääkäri **Marina Erhola** sosiaali- ja terveystalveluiden toimialan ylijohtajaksi. Suun terveydenhuolto sijoittuu THL:n organisaatiossa sosiaali- ja terveystalveluiden alle.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella työskentelee tällä hetkellä noin 1 300 henkilöä. Valtaosa toimii terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijatehtävissä. Henkilöstön lopulliset tehtävät ja ryhmäjaot varmistuvat THL:n tiedotteen mukaan maaliskuun loppuun mennessä.

Laitos sijaitsee Helsingissä. Lisäksi sillä on yksiköt Jyväskylässä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vaasassa. ■ **Anu Tilander**

Attendo MedOne

Eikö todellakaan yhtään omaa aikaa?

Liian usein tämä on hammaslääkärin arkea. Entä, jos tilanteesi olisi toisin? Voisit keskittyä omaan työhösi. Pitäisit vapaata silloin, kun sille on tarve. Nauttisit työstäsi ja vapaa-ajastasi, niidenhän ei pitäisi olla toisiaan pois sulkevia.

Tule Attendo MedOneille töihin. Arvostamme työtäsi ja pidämme sinusta huolta. Välittämällä itsestäsi, pidät parempaa huolta myös potilaistasi. Otathan yhteyttä: www.attendo.fi/hammas

MedOne kasvoi Attendo MedOneksi, jotta voimme tarjota maan mainioimmille terveydenhuollon ammattilaisille hyviä töitä.

Attendo MedOne

Attendo MedOne Oy
PL 750, 00181 Helsinki
Puhelin 0207 474 747
www.attendo.fi